

Institut "Jožef Stefan", Ljubljana, Slovenija

Svarjenje (iz serije Roka človeštva), olje na platnu, 2016, 100 cm × 70 cm

Galerija Instituta "Jožef Stefan"

JOŠT SNOJ

Roka človeštva

Odprtje razstave bo v ponedeljek, 11. septembra 2017, ob 18.00
na Jamovi cesti 39 v Ljubljani.

Razstava bo odprta do 11. oktobra 2017.

Roka, ki prinaša luč

Roka je med najbolj simbolno izraznimi deli človeškega telesa. Aristotel je menil, da je roka »orodje vseh orodij«. Roka je zvesta spremljevalka govorne besede. Uporabimo jo, ko izražamo zahtevo, odpuščanje, grožnjo, prošnjo, zavračanje, strah, veselje ali obžalovanje. Z njo pokažemo moč, oblast, skrb in blagoslov, pa tudi mero, količino, število in čas. Podoba Božje roke upodablja nevidno; je simbol božanske nadnaravne moči, ki lahko udari ali odvrne zlo in trpljenje. Iztegnjena roka oziroma odprta dlan sta simbola prijateljstva, zaveznitva, blagoslova in milosti. Motiv Božje roke se pojavlja na religioznih amuleti in votivnih upodobitvah že v egipčanski in mezopotamski umetnosti, priprošnja za božje varstvo je tudi v kulturah Bližnjega vzhoda in severne Afrike. Motiv Božje roke – *Manus Dei* ali *Dextera Domini* – pa je poznan tudi v krščanski umetnosti. Tako je denimo upodobljena Božja pomoč Mojzesu na stenski poslikavi v antičnem mestu Dura-Europas, v mestu, kjer so pred dva tisoč leti druga ob drugi sobivale različne religije in kulture in je bilo v zadnji vojni v Siriji uničeno. Tematika je univerzalna in aktualna. Jošt Snoj torej idejne zasnove svojih slikarskih ciklov črpa iz zahodne in vzhodne krščanske tradicije, teološke znanosti, filozofije in zgodovine umetnosti, večkrat pa senzibilno duhovno sporočilo najde tudi v starejših tradicijah in kulturah vse do prazgodovinske umetnosti. Išče univerzalno, občečloveško sporočilo, ki bo nad kulturnimi, civilizacijskimi in

religioznimi normami, obenem pa so njegova sporočila prežeta z globokim osebnim doživljanjem sveta.

Podoba roke lahko simbolizira tudi akcijo, stvariteljski akt. V prazgodovinskih jamskih slikarijah odkriti obrisi in odtisi dlani delujejo kakor podpisi, pečati, ki kažejo na samozavedanje ustvarjalca, na njegovo željo najti svoje mesto v svetu, pustiti sled v stvarstvu. Prav tako je roka pomemben simbol v krščanskem bogoslužju, kjer imajo

kretnje velik pomen: so izrazi molitve, zbranosti, predanosti ali notranjega miru.

Gesta torej spremlja komunikacijo in nevidno naredi vidno. Na slikah iz ciklusa *Roka človeštva* gesta vzpostavlja napetost, iskanje, približevanje in hrepenenje. V iskanju dotika in bližine je vsebovana tragična želja, a tudi skrivnostno razodetje. Dvojnost med zemeljskim in transcendentnim poudarja svetlobo. Ta se ponekod razširi v vse prežemajočo eksplozijo ali se razpne v povezujoči lok mavrice. Mavrica je simbol

miru, božje navzočnosti, sprave. Slika *Pesnik z mavrico* izraža misel in poezijo nemškega romantičnega pesnika in pomembnega misleca nemškega idealizma Friedricha Hölderlina, s katerima se umetnik poistoveti.

Iztegnjena roka ponazarja dotik, ponujena dlan simbolizira dar. V gesti roke je dejanje in dajanje. V tem smislu tudi slikarska akcija postane nekaj presežnega. Dejanje dotika Jošt Snoj ilustrira s figuralnimi upodobitvami, ki se naslanjajo na krščanske vsebine, hkrati pa imajo glo-

Dotik (iz serije Roka človeštva), olje na platnu, 2016, 80 cm × 80 cm

boko metaforično sporočilnost. Figuralna zasnova roke se zato včasih skoraj popolnoma izgubi in ostaja zgolj v abstraktni barvni potezi. Tudi upodobljene sakralne teme (*Stvarjenje človeka, Spremenjenje na gori, Jezus ozdravi slepороjenega, Prehod čez Rdeče morje ...*) so pogosto abstrahirane, nekonvencionalne in osebno izpovedne.

Ker je slikarstvo Jošta Snoja močno vezano na osebni, notranji odziv, se slog njegovih del nenehno spreminja, prilagaja trenutnemu razpoloženju, stanju duha in življenjskim situacijam. Upodobitve iz cikla *Roka človeštva* so ekspresivne. Pastozni nanosi so včasih tako bogati, da platna spominjajo na reliefe, zgnetene iz barv. Toplo-hladni kontrasti poudarjajo nasprotje med svetlobo in temo. Vehementna slikarska akcija je sprožilec katarze. Ta intenzivna slikarska produkcija Jošta Snoja se je namreč skladala s prelomnim življenjskim obdobjem, z iskanjem novega mesta v svetu, z eksistencialnimi stiskami. Sočasni razcvet ustvarjalnosti priča, da lahko slikar skozi umetnost kanalizira intenzivno čustveno dogajanje, sprostí nakopičene tesnobe, razelektri notranje napetosti in potolaži dušo.

Težjim, pastozno zasnovanim slikarskim delom z izrazito ekspresivnim sporočilom je sledil cikel svetlejših, bolj svežih in lahkotnejših upodobitev narave na manjših, intimnejših slikarskih formatih. Tudi te krajine niso zgolj odslikave stvarnosti, temveč ostajajo prežete s sublimnimi sporočili. Gre za svojevrstne preobrazbe pokrajin, za iskanje luči, za upodabljanje presežnih dimenzij, za utelešenje

slutenj višjih, večjih in veličastnejših realnosti od realnosti materialnega. Presežno v naravi Snój včasih išče s simbolom, včasih pa samo likovno, s svetlobo. Tako imenovane *Venetske prapokrajine* upodabljajo praspomine; so premišljevanje o ljudstvih in duhovni kontinuiteti med religijami našega življenjskega prostora. Na slikah se pojavi nov simbol, očak med gorami, Triglav. Cvetoča drevesa, katerih krošnje so kakor ognji, dolgožive oljke, rodovitne zorane

njive in značilne primorske vedute, ki jih poudarjajo v nebo kipeči zvoniki, so žive podobe optimizma, volje po življenju in ustvarjanju. Barve, svetlobe in teksture prepričljivo utemeljujejo slikarsko materialnost in imajo lastnosti čistega likovnega užitka. So most med slikarjevo gesto in gledalčevim očesom.

Če se je v predhodnih ciklih Snój oziral proti nebu in iskal *roko človeštva*, Božjo roko, potem v najnovejših slikarskih delih išče smisel in radost v lepotah stvarstva. To nenehno iskanje, vendar tudi zaupanje,

iskreno izraža njegovo delo, razkrivajo pa ga tudi njegove besede: »Tudi ko mislimo, da smo že nekaj spoznali in prehodili, vemo le malo in zlahka pademo v temo. Iskanje luči, iskanje smisla je včasih silno težka zadeva, ukvarjanje z umetnostjo, v tem duhu, tudi. Pa vendar se odpira, pa vendar sije, pa vendar slutimo smisel ... Veliko je, če doživiš, da si ljubljén, sprejet od Zgoraj in od človeka.«

Piran v soncu, olje na platnu, 2017, 40 cm × 45 cm

Monika Ivančič Fajfar

Triglav (iz serije Venetske prapokrajine), olje na platnu, 2017, 80 cm × 40 cm

Jošt Snoj se je rodil leta 1967 v Ljubljani. Leta 1993 je na Akademiji za likovno umetnost diplomiral iz slikarstva pri profesorju Gustavu Gnamušu s serijo slik na temo *Imago pietatis*. Leta 1998 je diplomiral na Teološki fakulteti v Ljubljani. Med letoma 2000 in 2015 je opravljal duhovniško službo in ves čas tudi naprej iskal in razvijal svojo slikarsko pot: pejsaže, sakralno umetnost in portrete. Med letoma 2004 in 2008 je na Papeški univerzi Gregoriana na Fakulteti za zgodovino in sakralno kulturno dediščino študiral krščansko simboliko in ikonografijo v dialogu z drugimi izviri sakralne umetnosti od začetka človeštva naprej, opravil formacijo za sakralno umetnost pod mentorstvom patra Marka I. Rupnika in študij končal z magisterijem. Po vrnitvi v domovino je ustvaril številna sakralna dela, pejsaže s simbolno konotacijo in portrete. Imel je naročila za zasebne zbirke doma in v tujini, s svojimi deli pa je opremil tudi nekaj sakralnih prostorov. Med slednjimi avtor izpostavi Križev pot sočutja iz cerkve na Kalobju, razstavljen letošnjo pomlad na razstavi Po piranskih cerkvah, ki si jo je ogledalo več tisoč slovenskih in tujih obiskovalcev in je imela izjemen odziv. Od leta 2015 dalje se Jošt Snoj posveča izključno slikarski poti. Leta 2016 je pridobil status samozaposlenega v kulturi kot slikar in pedagog. Ustvarja v ateljeju v Ljubljani ter se udeležuje slikarskih kolonij. Sedaj pripravlja strokovni likovni program za rezidenco umetnosti v Glasbenem dvorcu Ješenca s pričetkom v jeseni 2017 ter posebne, inovativne slikarske delavnice za starejše, pri katerih umetnost ne bo zgolj zapolnitev prostega časa, ampak tudi pomoč, tolažba in zdravilo, ki bo starostniku omogočila vstop v samega sebe in mu v celostnem procesu ustvarjanja osmišljevala bivanje.

Domači naslov: Ul. Milana Majcna 16, 1000 Ljubljana

Atelje: Tobačna, Tržaška 2, 1000 Ljubljana

Telefon: 031 265 974

E-pošta: jostsnoj@gmail.com